

A vállalati-szervezeti stabilitást veszélyeztető tényezők avagy gazdálkodás, menedzsment és HR a háború árnyékában

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által szakmailag támogatott¹ kutatás célja az volt, hogy egy helyzetképet készítsünk: vajon az elmúlt két év koronavírus kríziséből való kilábalás után, a 2022. február 24-én bekövetkezett Oroszország háborúja Ukrajnában nyomán milyen kihívásokkal és hatásokkal számolnak a Csehországban, Magyarországon és Szlovákiában működő gazdálkodó szervezetek és intézmények a menedzsment és a HR munka különböző területein?

- **Résztevő országok:** 25,8 millió ember élt 2023-ban a vizsgált három országban (Csehország, Magyarország és Szlovákia). A koronavírus-válság kirobbanása előtti évben (2019) minden országban pozitív volt a gazdasági növekedés. Ugyanez már nem mondható el a 2020-as évben, amikor -3,34% és -5,40% között mozgott a visszaesés. A 2021-es évben ismét növekedés (3,55-7,20%) volt megfigyelhető a vizsgált országokban. A 2022-es értékek elmaradtak az egy évvel előttitől (1,67-4,87%), de a növekedés pozitív volt. Míg 2023-ban Szlovákia (+1.1%), Csehország (+0.18%) és Magyarországon (-0.9%) volt GDP növekedés. A munkanélküliség mindhárom országban leszámítva a koronavírus világjárvány első időszakát 2020-ban növekedett, azt követően folyamatosan csökkent. Ma az aktív népesség körében Csehországban 1,5%, Magyarországon 3,5% és Szlovákiában 4,5%. Áremelkedés 2023-ban Magyarországon 17%, Csehországban 12% és Szlovákiában 11%-os volt.
- **Háborús helyzet:** Ez a helyzet pontosan abban az időszakban következett be, amikor próbálták a világ országai beleértve a vizsgált három ország szervezetei is a járvány fásasztó két éve után újraindítani gazdaságukat. A nemzetállamok vezetői még a Covid-19 okozta humán tőke veszteségeik visszafordításával, valamint a negatív gazdasági hatások enyhítésére adott intézkedésekkel kidolgozásával foglalkoztak, amikor a világ egy újabb súlyos kihívással szembesült. Oroszország ukrajnai inváziója a humanitárius válságon túl tovább rontotta a világgazdaság helyreállításának rövidtávú kilátásait. Azzal, hogy

¹ A kutatás szponzora az EGIS Alapítvány volt. A kutatási monográfiát a Humán Szakemberek Országos Szövetsége adta ki a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara szakmai közreműködésével

Oroszország többek között ezzel a háborúval azon munkálkodik, visszaállítsa a történelem által megtépázott Nagy Orosz Birodalmat. Úgy véljük, hogy az elmúlt négy év sokkjainak áradata közepette a világgazdaság meglepően rugalmasnak bizonyult. A nagyobb gazdaságok többnyire sértetlenül kerültek ki a 40 éve leggyorsabban emelkedő kamatlábakból - a meredek munkanélküliségi ráták vagy a pénzügyi összeomlások szokásos sebei nélkül

- **A vizsgált szervezetek:** Négyötödük magántulajdonú szervezet volt. Közel 28 százaléku volt külföldi tulajdonú cég. A válaszadók kétharmad alkalmazott 250 főnél kevesebb létszámot. A válaszadó szervezetek telephelye közel 50-50%-ban volt a vizsgált három ország fővárosában és az országok már régióiban. A szervezetek termékeinek vagy szolgáltatásainak fő piaca/területe a vizsgált országok határain belül található (pl. helyi, regionális vagy országos). Együttesen európai piacra a szervezetek 20,3 %-a szállít, világméretű kereskedelmet pedig 17,8 %-uk folytat. Az exportot és importot egymással összevetve az importtal foglalkozó válaszadó szervezetek (18,2%) aránya, némileg magasabb, mint az exportálóké (17,7%).
- **Felkészültség a háborús helyzetre:** Mindhárom ország szervezeteit együttesen vizsgálva elmondható, hogy mindössze 12,1 %-ot tett ki azon válaszadók aránya, akik már a háború kitörése előtt is rendelkeztek ilyen intézkedési tervvel.
- **Válaszó szervezetek makró szintű vélekedései:** A vizsgált 1.370 szervezet várakozásai jelentősen borúlátóbbak a makró előrejelzéseket készítő nemzetközi (OECD) és helyi országos szervezetek (pl. nemzeti bankok) jelentésében szereplő 11,0-12,6%-os inflációs előrejelzéséhez képest, ugyanis a válaszadók több, mint harmada 15% feletti értékkel kalkulál. A válaszadók harmada véli úgy, hogy hamarosan jelentős fellendülés következik be.
- **Háború hatása a vizsgált szervezetekre:** Ha a három országot együtt vizsgáljuk, akkor kijelenthető, hogy a leginkább veszélyeztetett területeknek a „Beszerzési árak emelkedése a háború miatt” (28,4% - nagymértékben jellemző) és a „A hazai fizetőeszköz árfolyamváltásának negatív hatása” (24,9%) tekinthetők. A válaszadó szervezetek gyakran úgy

fogalmazznak „Ha már egyszer így alakult akkor...”, illetve „Hozzuk ki a legjobbat az adott helyzetből!”.

- **Szervezetek alkalmazkodása háborús helyzethez:** A kapott eredmények egyértelműen a bizonytalanságot erősítik meg, a válaszadók több mint 40 százaléka még nem is igazán tudja átlátni, illetve nincs tisztában a kialakult helyzettel, és a lehetséges veszteségekkel. A kapott válaszok alapján elmondható, hogy a szervezeti hatékonyság növelését tartják a legtöbben elsődleges feladatnak, amiben a kulcsemberek megtartása és az innováció játssza a főszerepet. A bizonytalan helyzet miatt a legtöbb válaszadó szervezet jelenleg nem tervezi, hogy külföldi piacokra lépne, még támogatás segítségével sem. Emellett elégedettek a jelenlegi nyersanyag forrásaikkal és a beszerzési csatornáikkal
- **Jövőbeli lehetőségek** Tekintettel a járvány eltérő okaira, a háború más válaszhintézkedéseket váltott ki a cégekből, mint korábban a COVID-19. A válaszadók fontosnak tartották azt is, hogy egy új típusú energiastratégia megoldást jelenthet azon problémákra, melyekre a háború is felhívta a figyelmet. Az eredmények azt jelzik, hogy míg a pandémia okozta válságot a humán erőforrás fenyegetettsége, a háborús válságot az ellátási láncok megszakadása okozza elsősorban.

Információ

Dr. Poór József

MTA doktor, CMC tanácsadó, egyetemi tanár

HSZOSZ elnöke

BKIK GSZTI alelnöke és a XX-as tanácsadási osztály vezetője:

mobil: +36-20-464-9168